

Republika Slovenija,
Ministrstvo za naravne vire in prostor
Dunajska cesta 48,
1000 Ljubljana

Ljubljana, 25. 3. 2026

Zadeva: Komentar Društva vodarjev Slovenije na predlog Uredbe o koncesijah za odvzem naplavin na delih reke Save, Zgornje Save, Srednje Save, Save Dolinke, Soče, Tolminke, Bače, Drave in Savinje

Spoštovani,

Na portalu e-demokracija je bil 4. 3. 2026 objavljen predlog Uredbe o načinu izvajanja obveznih državnih gospodarskih javnih služb na področju urejanja voda (v nadaljevanju: predlog uredbe) in je v javni razpravi do 3. 4. 2026. V tem pismu želimo v Društvu vodarjev Slovenije podati komentar na predlog uredbe.

Predlog uredbe naj bi po sprejemu nadomestil obstoječo Uredbo o koncesijah za rabo vode za odvzem naplavin na delih reke Save, Save Dolinke, Soče, Tolminke in Bače (Uradni list RS, št. 163/21 in 44/22 – ZVO-2), ki ureja obstoječe razmere odzemanja naplavin na območjih podeljenih koncesij in ki jo v nadaljevanju imenujemo obstoječa uredba.

Obstoječa uredba opredeljuje 16 lokacij, na katerih se skladno s sprejetimi koncesijskimi pogodbami izvršuje odvzem naplavin in določa pogoje za pridobitev in izvajanje koncesije, pravice in obveznosti koncesionarja, način podelitve koncesije, koncesijsko pogodbo, opredelitev plačila za koncesijo in izvajanja nadzora.

Predlog uredbe v splošnem ohranja določbe obstoječe uredbe, se pa od nje razlikuje vsaj glede naslednjih vsebin:

1. Sprememba obsega koncesije: Predlog uredbe (kolikor je mogoče razbrati iz mestoma napačnih koordinat – natančneje o tem pišemo v nadaljevanju) ohranja 15 lokacij, kjer so že danes podeljene koncesije za odvzem naplavin, 1 lokacijo opušča (prodna pregrada Mlinca), opredeljuje pa dodatnih 14 lokacij na vodotokih Nadiža, Pišnica, Kokra, Sora, Kamniška Bistrica, Savinja in Drava (1. člen).
2. Trajanje koncesije se iz 3 let podaljša na 5 let.
3. Sprememba pogojev za pridobitev koncesije: v predlogu uredbe ni omejitve (ki je prisotna v obstoječi uredbi), da koncesije ni mogoče podeliti koncesionarju izvajanja gospodarske javne službe urejanja voda (GJS-UV).
4. Glede letnega programa odvzema naplavin je v predlogu uredbe dodana določba, da DRSV določi količine naplavin, ki jih bo v naslednjem letu potrebovala za lastne potrebe gradnje in vzdrževanja vodne infrastrukture.
5. Predlog uredbe vsebuje dodatne določbe za primer neizvajanja odvzema skladno s določenim programom in opredeljuje tudi kazni za ta primer (11. in 12. člen).
6. Prednostna merila za izbor koncesionarja so bolj konkretizirana (15. člen).
7. Spremenjene določbe glede plačil za koncesijo: letna izvedba plačila (namesto plačila v polletjih) in opredelitev minimalne višine plačila, ki se letno valorizira glede na rast cen življenjskih potrebščin.
8. Dopolnitev določbe, ki opredeljuje način nadzora izvajanja koncesije s strani DRSV.

Preden se lotimo komentiranja teh sprememb bi želeli predlagati še eno spremembo in sicer, da se tretjo vrstico osmega odstavka četrtega člena dopolni tako, da se glasi: »vzpostaviti stalni nadzor nad objekti in napravami za odvzem naplavin ter zagotavljati dostop le pooblaščenim osebam koncesionarja, *koncedenta in Direkcije Republike Slovenije za vode*«, s čimer se omogoči izvajanje strokovnega nadzora nad izvajanjem koncesije in priprave letnega programa odvzema naplavin.

Glede zgoraj naštetih sprememb ocenjujemo, da se sprememba trajanja koncesij (točka 2), sprememba pogojev za pridobitev koncesij (točka 3) in konkretizacija prednostnih pogojev za izbor koncesionarja (točka 6) zdijo smiselne. Tudi opredelitev, da se v letnem programu odvzema opredeli potreba po količini naplavin za gradnjo in vzdrževanje vodne infrastrukture (točka 4) se zdi smiselna, saj to konkretizira že obstoječo določbo, ki koncesionarju obvezuje brezplačno predajo naplavin za te namene.

Dodatne določbe za primer neizvajanja odvzemov skladno s programom (točka 5) se zdijo smiselne in potrebne, saj se v praksi lahko izkaže, da se odvzemi naplavin ne izvedejo skladno z letnim programom. Moramo pa opozoriti, da ta dodatna določba predvideva le primer, ko koncesionar ne izvede odvzema v zadostnem obsegu, ne pa tudi primer, ko koncesionar odvzame večje količine, kot so opredeljene v programu. Pozivamo pripravljavca uredbe, da predvidi postopanje (in kazni) tudi v tem primeru. Glede opredelitve kazni opozarjamo pripravljavca na nejasno rabo besedne zveze »celoten znesek koncesnine« v 11. členu. V povezavi s tem tudi opozarjamo na morebitno nasprotujoči si dikciji iz druge povedi 11. člena in prvega odstavka 18. člena.

Smiselna je tudi konkretizacija opredelitve strokovnega nadzora, ki ga izvaja DRSV (točka 8). Predlagali bi, da se še dodatno konkretizira izvajanje strokovnega nadzora (dodatne opredelitve, da se nadzor lahko izvaja neposredno na lokaciji, v času pred, med in po odvzemu naplavin ipd.).

Glede višine plačila za koncesijo (točka 7) se opredelitev izhodiščne cene in načina njene valorizacije zdi smiselna z vidika pridobitve ustreznega nadomestila za rabo naravnega vira rečnih naplavin. Želimo pa opozoriti na nejasno dikcijo 19. člena, ki se sklicuje na člen 17.a, ki ga v predlogu uredbe ni (ugibamo, da je bil mišljen sklic na 20. člen).

Največja vsebinska sprememba, ki jo prinaša predlog uredbe, pa je sprememba obsega koncesije (točka 1). Glede tega želimo najprej opozoriti na nejasnost prostorske opredelitve lokacij. Opažamo naslednje napake/nejasnosti:

- Pri opredelitvi koordinat je večinoma uporabljeno ustrezno decimalno ločilo (vejica), mestoma pa ne (pika).
- Lokacija 27 (Drava, lokacija LOKA) nima smiselno opredeljene dolvodne meje (mislimo si, da je mišljena vrednost E: 556228 in ne E: 2,556228).
- Lokacija 15 (Soča pri Žvikarju) nima smiselno opredeljene gorvodne meje (točka se nahaja izven meja Republike Slovenije).
- Lokacija 2 (prodišče nad Mojstrano) je povsem neopredeljena, saj se gorvodna točka nahaja na grebenu južnih bohinjskih gora, dolvodna točka pa nekje na severu Evrope.

Predlog uredbe prinaša znatno spremembo nabora lokacij za izvajanje odvzema naplavin. Pri tem pripravljavec ne podaja nikakršnih razlogov za to spremembo. Samo se postavlja vprašanje o smiselnosti in primernosti te obsežne širitve nabora lokacij za odzemanje naplavin. Sprašujemo se ali je bila izvedena kakšna resna analiza te tematike. Pričakovali bi vsaj kakšen komentar pripravljavca uredbe glede tega, če ne že resne obrazložitve sloneče na kvalitetno izvedeni dokumentaciji.

Ker nas predlagatelj uredbe o tem ne seznani, lahko izhajamo le iz informacij, ki so nam znane. Seznanjeni smo s študijo Strategija odvzema naplavin na porečju Save (v nadaljevanju SON-Sava), ki je bila zaključena v letu 2023 in jo je po naročilu DRSV izdelala skupina sedmih izdelovalcev z vodilnim partnerjem NIVO EKO, d.o.o in vodjo projekta mag. Luko Javornikom z Inštituta Republike Slovenije za vode. Gre za obsežno študijo, ki je v svojih 18 izdelkih precej natančno obravnavala tematiko toka

plavin v porečju Save in je vključevala tudi obravnavo obstoječih in predvidenih novih lokacij za gospodarsko odzemanje naplavin. Te lokacije so bile preučene z več vidikov: prodonosnost, transportna zmogljivost, vpliv na poplavno ogroženosti, vpliv na stanje voda in naravovarstveni vidik. Študija v izdelku 15 podaja ugotovitve glede izvajanja odvzemov naplavin na obravnavanih lokacijah. V nadaljevanju podajamo ugotovitve SON-Sava za lokacije, ki so vključene v predlog uredbe in se nahajajo na porečju Save:

- Lokacija 1 Beli potok / Prodna pregrada Planica: predvideni so izključno interventni posegi v okviru izvajanja GJS-UV.
- Lokacija 2 prodišče nad Mojstrano: predvideni so izključno interventni posegi v okviru izvajanja GJS-UV.
- Lokacija 3 prodišče pod Martuljkom: predvideni so izključno interventni posegi v okviru izvajanja GJS-UV.
- Lokacija 4 Sava Dolinka - prodni zadrževalnik Hrušica: skladno s predhodno ločeno študijo je predvideno nadaljevanje gospodarskega odvzema na območju zadrževalnika plavin.
- Lokacija 5 Sava - prodni zadrževalnik Majdičev Log: predvideno je nadaljevanje gospodarskega odvzema na območju zadrževalnika plavin.
- Lokacija 6 odsek Save od vtoka Slapnice do Kresnic: predvideno je nadaljevanje gospodarskega odvzema na območju koncesije, pri čemer naj se odzem vrši po potrebi skladno s programom.
- Lokacija 7 odsek Save od Kresnic do žel. Mosta v Podgradu: predvideno je nadaljevanje gospodarskega odvzema na območju koncesije, pri čemer naj se odzem vrši na obstoječi skrejperski progi.
- Lokacija 8 Sava – odsek od vtoka Litije do Renk: predvideno je nadaljevanje gospodarskega odvzema na območju koncesije, pri čemer naj se odzem vrši po potrebi skladno s programom.
- Lokacija 19 Savinja – Luče: predvideni so izključno interventni posegi v okviru izvajanja GJS-UV.
- Lokacija 20 Srednja Sava – Kamniška Bistrica – nad Kikovim jezo: predvideni so izključno interventni posegi v okviru izvajanja GJS-UV.
- Lokacija 23 Zgornja Sava – Pišnica-pregrada pri Leku (pod Babo): predvideni so izključno interventni posegi v okviru izvajanja GJS-UV.
- Lokacija 24 Zgornja Sava – Pišnica- pregradi v Klinu: predvideni so izključno interventni posegi v okviru izvajanja GJS-UV.
- Lokacija 25 Sora - sotočje Selške in Poljanske Sore: odzem naplavin naj se vrši v okviru vzdrževanja vodnih in priobalnih zemljišč, kot del GJS-UV.
- Lokacija 26 Kokra - prodišče v Potočah: lokacija v SON-Sava ni bila obravnavana.

V SON-Sava je opredeljeno tudi, da so na lokaciji, ki se jo s predlogom uredbo opušča (prodna pregrada Mlinca) predvideni izključno interventni posegi v okviru izvajanja GJS-UV. Obravnavane so bile tudi nekatere druge pobude, na katerih se je podobno izkazalo, da so smiselni le odvzemi v okviru izvajanja GJS-UV.

Ugotovimo lahko, da je obsežna študija na porečju Save pokazala, da povečevanje lokacij za gospodarsko odzemanje naplavin ni smiselno in da naj se odvzeme naplavin večinoma vrši po potrebi v okviru GJS-UV. Ni nam znano, da bi bile za ostale predlagane lokacije na Dravi in Nadiži izvedene podobne analize, ki bi imele drugačne zaključke.

Ključni omejitveni elementi glede gospodarskega odvzemanja naplavin opredeljeni v SON-Sava so bili predvsem negativni vplivi na stanje voda ter na stanje varovanih habitatov in vrst. Odzemanje naplavin namreč predstavlja resen poseg v kontinuiteto toka plavin, kar ima za posledico spremembo rečno-morfoloških procesov z negativnimi vplivi na vodne in obvodne ekosisteme. Ob dejstvu, da je hidromorfološka spremenjenost eden ključnih razlogov za nezavidljivo ekološko stanje površinskih voda v Sloveniji ni smiselno vnašati dodatnih hidromorfoloških obremenitev slovenskih vodotokov z nepremišljenim povečevanjem gospodarskega izkoriščanja naplavin.

Poleg tega verjetno velja pri opredeljevanju lokacij koncesij za odvzem naplavin upoštevati tudi načrtovane investicije v gradnjo vodne infrastrukture. Na lokaciji 25 (sotočje Selške in Poljanske Sore) se že dalj časa načrtuje poseg za preoblikovanje sotočja Selške in Poljanske Sore na način, da na lokaciji ne bo več prihajalo do pretiranega odlaganja plavin. Posledično redni odvzemi (ki se sicer izvajajo v okviru GJS-UV) ne bodo več potrebni, oziroma se bodo izvajali v znatno manjšem obsegu, kot do sedaj. Po nam dostopnih informacijah je ukrep tik pred začetkom izvedbe, kar ne govori v prid podelitve koncesije za odvzem naplavin na tej lokaciji.

Pripravljalca uredbe pozivamo, da hkrati z javno objavo besedila uredbe objavi tudi konkretno obrazložitev razlogov za spremembe, ki jih predlog uredbe prinaša v sistem gospodarskega odvzemanja naplavin, saj je le na tak način možno ustrezno pregledati objavljeni predlog. Poleg tega pripravljavca uredbe pozivamo, da premisli o predvidenem znatnem povečanju lokacij za opredelitev koncesij za odvzem naplavin.

Lep pozdrav,

Gašper Zupančič,
Predsednik Društva vodarjev Slovenije